Beschouwing begroting 2027

Voorzitter,

Sinds de start van Peel en Maas hebben raad en college één ding altijd vastgehouden: we geven niet meer uit dan we hebben, we sparen voor slechte tijden en we investeren alleen als we weten wat het oplevert. Dat is geen boekhoudersdeugd. Dat is rentmeesterschap: zorgen dat wie na ons komt een gemeente erft die op orde is. De jaarrekening 2025 sloot nog met een overschot van 6,2 miljoen euro. Dat was het resultaat van die lijn.

Deze begroting breekt daarmee. Niet met één grote klap, maar in de cijfers die je pas ziet als je doorbladert naar de bijlagen. Ik noem er 4.

1. De uitgaven stijgen in één jaar met 9,5 miljoen euro, van 141 naar 151 miljoen. Dat is 6,7 procent, ruim het dubbele van de inflatie.

2. Onze reserves, de spaarcenten van de inwoners van Peel en Maas, dalen van 75,8 miljoen naar 67,3 miljoen in vier jaar. Tegelijk lenen we bij: de vaste schuld groeit van 93 naar 116 miljoen euro. Elk kengetal beweegt de verkeerde kant op.

3. Het college zegt: de begroting is structureel in evenwicht. Dat klopt alleen op papier. Bijlage B laat zien dat het structurele saldo vóór de reserves in 2028 nog geen dertigduizend euro is en in 2029 negatief. Het plusje ontstaat doordat we elk jaar 1,4 tot 2 miljoen structureel uit reserves halen. Vaste lasten betalen met spaargeld: daar waarschuwt elke accountant voor.

4. De woonlasten voor een gemiddeld gezin stijgen van 907 euro naar bijna 1.050 euro in 2030. Ruim vijftien procent. De afvalstoffenheffing gaat van 260 naar 350 euro.

Voorzitter, dan de drie fondsen.

Een miljoen voor het buitengebied, een miljoen voor doorstroming op de woningmarkt, een miljoen voor de arbeidsmarkt. Het college noemt dat boter bij de vis. Maar waar is de vis? In de hele meerjarenbegroting is uit deze drie reserves geen enkele euro onttrekking geraamd. Niet één. Er staat geen doel bij, geen indicator, geen evaluatiemoment. De arbeidsmarktagenda moet in 2027 nog worden opgesteld. De inzet van het transitiefonds wordt in 2027 “verder uitgewerkt”. Voor doorstroming gaan we eerst onderzoeken wat werkt. Drie blanco cheques, voorzitter. Dat is de omgekeerde volgorde. Eerst een plan, afspreken wat je wilt bereiken en wanneer je dat meet, en dán geld vragen.

Dit college presenteert zich als het college van de lange termijn. Wij hebben gezocht waar dat uit blijkt. De omgevingsvisie komt pas eind 2027 in ontwerp, een programma buitengebied is “eventueel”, en voor drie miljoen euro ligt er nog geen letter plan. Een visie is geen reserve met een mooie naam.

Voorzitter, het CDA is vóór investeren. Wel met een duidelijk plan eronder: wat willen we bereiken, wat kost het en wanneer kijken we of het werkt. Waar dat plan er ligt, steunen wij het college van harte. De versnelling naar tweeduizend woningen en actief grondbeleid:

prima, dat is bouwen met een doel en een getal. Het huisvestingsplan voor onze scholen: vinden we belangrijk. Zo hoort investeren te gaan.

En dan de regelzucht, voorzitter. Onze burgemeester zei het onlangs zelf bij Omroep P&M: we moeten de dorpen leefbaar houden en zaken niet onnodig ingewikkeld maken. Wij horen het van organisatoren van evenementen, van dorpsoverleggen en van de horeca: door de stapel regels is het geen lol meer om iets te organiseren. Onze stelregel: regels en toezicht zijn niet overbodig, maar ze moeten in verhouding staan tot het risico. Behandel vrijwilligers die een dorpsfeest organiseren niet als professionele toezichthouders. Begin bij vertrouwen, grijp in als daar aanleiding toe is. Deze begroting zegt het zelf: niet vinken, maar risicogestuurd. Wij houden het college daaraan.

Maar kijk dan ook naar wat er niet in staat. Voor de gemeenschapshuizen van onze dorpen, de plekken waar Peel en Maas écht van gemaakt is, is er geen extra euro. Programma Gemeenschapsontwikkeling: “geen specifieke investeringen of claims opgenomen”. En we weten allemaal dat d’n Binger in Meijel met een forse investeringsaanvraag komt, onder meer voor verduurzaming. Daar is geen euro voor gereserveerd. Wel drie miljoen voor fondsen zonder plan. Een gemeenschapshuis dat de energierekening niet kan betalen, rekent die door aan verenigingen en inwoners. Verduurzaming die zich terugverdient, steunt het CDA.

Daarom dienen wij drie amendementen in. Per fonds één. We vragen de raad de drie bestemmingsreserves niet te vormen en de drie miljoen in de algemene reserve te laten. Niet omdat deze opgaven onbelangrijk zijn, maar omdat de volgorde fout is. Komt het college met een uitgewerkt plan, met doelen, indicatoren en een evaluatie, dan beoordelen we dat op zijn merites. Het geld staat er dan nog. Wel vragen we met een motie om vóór de Kaderbrief 2028 een overzicht van de investeringen die onze gemeenschapshuizen en sportaccommodaties nodig hebben. Daar weten we dat de rekening komt.

Tot slot drie vragen aan het college.

Wanneer krijgt de raad per fonds een bestedingsplan met meetbare doelen, en zegt u toe dat er geen euro wordt onttrokken voordat de raad dat plan heeft vastgesteld?

Hoe verklaart u dat de weerstandsratio uitstekend heet, terwijl alle balanskengetallen vier jaar op rij verslechteren? Welk kengetal is voor u de grens?

En: wat gaat er structureel bij voor de gemeenschapshuizen en verenigingen? De begroting noemt de sporthallen in Maasbree en Baarlo en de Piushallen in Panningen, maar nergens met een bedrag. Voor d’n Binger staat er niets. En de stelpost voor grote projecten is in 2030 vrijwel op. Waar vangt u dat op?

Voorzitter, een begroting is meer dan een optelsom. Het is een keuze over wat voor gemeente je wilt zijn. Peel en Maas is groot geworden door nuchter te blijven, ook toen het geld tegen de plinten klotste. Wij willen dat die nuchterheid terugkomt.

Niet omdat we zuinig zijn op geld, maar omdat we zuinig zijn op Peel en Maas en zijn inwoners.

Tot slot wil ik namens onze fractie een dankwoord wil uitspreken aan allen die een bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van deze begroting.

Namens de CDA fractie

John Timmermans